

ZENTAI KÁROLY**A muzulmán népesség növekedése és az iszlám vallás terjedése Európában****The increasing moslim population and the proliferation of the islam in Europe****Absztrakt**

A szerző a növekvő muzulmán népesség által Európában okozott jelenségeket vizsgálja.

Kulcsszavak: Európa, muzulmán vallás, fővárosok, népesség.

Abstract

The author of the article addresses the phenomenons caused by the growing moslim population in Europe.

Keywords: Europe, moslim religion, capitals, population.

Témaválasztásom oka, hogy 2011 és 2012 között a Nyugat-Szaharában arab-muszlim kulturális környezetben teljesítettem szolgálatot, mint katonai megfigyelő. Több tucat egyiptomi, jemeni, marokkói, pakisztáni, bangladesi, nigériai és egyéb országból érkezett, vallásos muzulmán háttérű katonatiszttel dolgozhattam együtt, megfigyelve viselkedésüket, szokásaikat. Sokukkal az ENSZ távoli sivatagi táborában eltöltött közös hónapok során bátran mondhatom, hogy barátságok szövődtek. Az akár több napig tartó járőrözések során olyan személyes beszélgetésekre kerülhetett sor, amelyek során kultúrájuknak több oldala megnyílt előttem. Az iszlám világ nem homogén, így az európai mohamedán közösség is sokszínű.

Dolgozatomban szeretném számokban kifejezni az iszlám országokból Európába való migrációt és hatásának mértékét, keresni annak okait és – szakértőktől is idézve – elemezni, hogy valóban jelenthet-e veszélyt az iszlám vallás és populáció növekedése az „öreg kontinensre”.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2015. VIII. évfolyam 3. szám

A MUZULMÁN HÁTTÉRŰ NÉPESSÉG NÖVEKEDÉSE EURÓPÁBAN

A többféle irányzatú és a hívők tömegei által más-más intenzitással gyakorolt iszlám Európában a leggyorsabban terjedő és növekvő vallás. Látványosan a hatvanas évektől kezdtek muzulmán országokból származó bevándorlók feltűnni olyan nyugat-európai országokban, mint az Egyesült Királyság, Franciaország, Belgium és Németország. Természetesen nagy létszámú muzulmán közösségek régóta jelen vannak Európában, különösen a Balkánon, mégis a XX. század második fele óta tartó, hasonló léptékű, jelentségű, folyamatos és erősödő muzulmán bevándorlási hullám nem volt tapasztalható a történelemben. A második világháború utáni európai újjáépítésben igény jelentkezett olcsó munkaerőre, a külföldiek – köztük a muzulmánok – száma megháromszorozódott.

Az első hullámban érkezett migránsok már Európában született gyermekei és unokái ma már kettős identitással bírnak: kulturális közösségük és családjuk miatt megtartották eredeti országuk szokásait, de a mindennapokban való érvényesülés miatt részesei kell, hogy legyenek annak a társadalomnak, melyben élnek.

A muzulmánok nem tekinthetők teljesen homogén csoportnak. Identitásuk jellegét faji, nemzeti és etnikai összetevők árnyalják és határozzák meg. A Nyugat-Európába betelepült muszlimok főleg Törökországból, Pakisztánból és az észak-afrikai, úgynevezett Maghreb térség országaiból (Algéria, Marokkó, Tunézia, Líbia) érkeztek. A vallásukhoz való elkötelezettség és a hitük mindennapi gyakorlása területén is vannak különbségek az iszlámhívők tömegei között. Egy részük nagyon szigorúan betartja és betartatja a saját közösségükön belül a vallási előírásokat és hagyományokat, míg a nem vallásos nyugat-európai kultúrához nagyobb mértékben asszimilálódott muzulmánok számára kevésbé meghatározóak a vallási értékek a mindennapi életben.

Nyugat-Európában leginkább a nagyvárosok és azoknak elszegényedett peremkerületei váltak a muzulmán populáció lakhelyévé. Törökországot nem figyelembe véve 2010-ben Európában a muszlim népesség 44 millió főből állt.¹ Az Európai Unióban 2010-ben 19 millió (3,8%) volt a muzulmánok száma. A francia főváros külvárosi részeiben az összes Európai Unióhoz tartozó nagyvárosnál több, mintegy 1,7 millió muszlim él.² Londonban a peremkerületeket nem számítva is 1 millió főre tehető a muzulmán háttérből származó népesség.

Amennyiben a muzulmánok európai migrációjának és gyarapodásuknak jelenlegi mértéke nagyjából állandó marad, az előrejelzések alapján 2030-ra a teljes francia népesség 10%-a és a teljes európai népesség 8%-a lesz iszlám hitű háttérből származó.

Az alábbi táblázatban³ több Európai Unió belüli, jelentős muszlim közösséget befogadó nagyváros adatai olvashatóak.

¹ Pew Forum, The Future of the Global Muslim Population, January 2011

² The Economist, <http://www.economist.com/node/12724966>? story_id=12724966, 2014.06.02.

³ http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_cities_in_the_European_Union_by_Muslim_population, 2014.06.04.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2015. VIII. évfolyam 3. szám

Város	Ország	Muszlim népesség %-ban
Amszterdam	Hollandia	14%- 24%
Antwerpen	Belgium	16.9%
Barcelona	Spanyolország	?
Berlin	Németország	6%- 9%,
Birmingham	Egyesült Királyság	14.3%- 15%
Blackburn	Egyesült Királyság	28.4%
Bradford	Egyesült Királyság	15%-32.4%
Brussels	Belgium	15%- 17%
Cologne	Németország	12%
Koppenhága	Dánia	7%
Frankfurt	Németország	11.8%
Haskovo	Bulgária	20%
Leicester	Egyesült Királyság	18.6%
London	Egyesült Királyság	8.3%- 10%
Luton	Egyesült Királyság	24.6%
Malmö	Svédország	10%-20%
Manchester	Egyesült Királyság	15.8%
Marseille	Franciaország	20%- 25%
Párizs	Franciaország	7.4%- 15%
Rotterdam	Hollandia	13%-25%
Roubaix	Franciaország	20%
Slough	Egyesült Királyság	23.3%
Milánó	Olaszország	7% - 10%

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2015. VIII. évfolyam 3. szám

Stockholm	Svédország	20%
The Hague	Hollandia	14.2%
Utrecht	Hollandia	13.2%
Bécs	Ausztria	8%-10%

A 10.000 lakosra jutó újszülöttek száma Angliában 16, Franciaországban 18, Görögországban 13, Németországban 13, Spanyolországban 11, Olaszországban 12. Ez az arányszám az összes Európai Unió országban átlagosan 13,8. Ennek ellenére Európa népessége nem apad, hanem nő 1990 óta. Ennek legfőbb oka a bevándorlás és iszlám országokból érkezik a bevándorlók mintegy 90%-a. Az iszlám bevándorlók természetesen magukkal hozzák a saját népesedési szokásaikat. Egy átlagos arab családban akár hét-nyolc, míg egy európai családban többnyire egy-két gyermek születik. Belgiumban és Hollandiában muzulmán családokba születik az újszülöttek 50%-a, így előrejelezhető, hogy 15 éven belül a holland lakosság fele muzulmán származású lesz. Hasonló számítások alapján 2027-re minden ötödik francia polgár iszlám háttérű lesz. 2025-re az európai családok nagyjából 1/3-a lesz mohamedán.

Az európai jobboldali mozgalmak ezekből a tényekből azt következtetik, hogy a mohamedán háttérű tömeges beáramlást haladéktalanul és radikálisan le kell lassítani. Azonban a hasonló elméletek és szöszölők nem befolyásolják a demográfiai adatokat és a társadalmi változásokat. A legradikálisabbak azt is elképzelhetőnek tartják, hogy az eddig letelepedett mohamedánokat is eltávolítsák Európából. Európában nem divat, nemre, fajra és vallásra vonatkozó diszkrimináció bázisán kitoloncolni állampolgárokat. Kevesen vállalják büszkén a világháború során történt hasonló kitelepítéseket.

Számításba kell venni azt is, hogy a több tízmillió európai muzulmán mindennapi foglalkozásukkal és munkavégzésükkel hozzájárulnak a kontinens gazdaságának alakításához.

A legborulatóbb vélemények alapján Európai országai évtizedeken belül iszlám államokká válhatnak: az iszlám vallási szokások, a többnejűség, a nők elnyomása, a *saría*⁴ kerül bevezetésre.

Az optimistább feltételezések szerint a kontinens populációja képes lesz asszimilálni a bevándorlókat és a mohamedán háttérűek népesedési rátája fokozatosan az eredeti európai lakosságéhoz fog igazodni. Mivel az arabok között is fokozatosan lassul a népesség növekedése, a helyüket kínaiak, afrikaiak és indiaiak vehetik át. Probléma velük is lesz, de az legfeljebb száz év múlva orvosolandó.

⁴ A *saría* (arabul: شريعة) az iszlám erkölcsi és vallási vezérelve; vallásjog. A *saría* - ellentétben a nyugati jogi felfogással - az isteni kinyilatkoztatásban gyökerezik, így módon örök és változtathatatlan. A *saría* kiterjed a mindennapi élet valamennyi területére, még a tisztálkodási és étkezési előírásokra is. Legfőbb célja a közösség szabályozása. <http://hu.wikipedia.org/wiki/Sar%C3%ADa>, 2014. 06. 03.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2015. VIII. évfolyam 3. szám

A derülátóbb jóslat problémája, hogy merészen előnyösen feltételez, míg a pesszimista előrejelzés ellenségteremtési szándékot sejtet a háttérben.

Nyilvánvalóan évtizedeken belül Európában rengeteg lesz az arab – nem feltétlenül „keményvonalas” mohamedánok, hiszen jelentős részük pont az iszlám teokratikus diktatúrák elnyomása helyett választotta a szabadabb nyugat-európai életstílust. A legfontosabb jövőbeni dilemma nem az arabok száma földrészünkön, hanem az, hogy a szabadságot, felvilágosodást, haladást szerető európai kultúra magához tudja-e szelidíteni az iszlámot. Sok kérdés felvetődik.

Vannak-e olyan muszlimok, akik kizárólag magánügyüknek tartják vallásukat és a szokások betartását? Létezik-e toleráns módon megélt iszlám vallás?

Természetesen létezik. Évszázadokkal korábban európaiak tömege szenvedett az inkvizíció keresztény köntösbe bújtatott brutalitásától. A különféle hitek képesek békés, lélekemelő és elnyomó oldalukról is megnyilvánulni, attól függően, hogy milyen emberi akarat használja ki őket. A feladat nem Európai iszlámmentesítése – ahogy azt sok szélsőjobboldali mozgalom elképzei –, vagy az iszlám kereszténnyé változtatása, hanem az európai értékek elfogadtatása a muszlim háttérűekkel.

A marokkói modell jó példa erre, ahol a haladó elveket valló VI. Mohammed király és hivatalnokai egy több pontból álló tervet⁵ dolgoztak ki az iszlámon belüli reformfolyamatok fenntartására:

- a demokrácia terjesztése;
- jó kapcsolatok ápolása Kelet és Nyugat felé egyaránt;
- a nők jogainak biztosítása;
- a keresztények felé való nyitás;
- reformált iszlám teológia terjesztése;

Ezek Marokkóban olyan szinten nem üres szavak, hogy a 2003-as bombamerényletek után mérsékelt muszlim hitszónokok új generációját kezdték el kiképezni. Az Iszlám Ügyek Minisztériuma új képzést indított fiatal imámok számára, hogy képesek legyenek tanítani a mérsékelt vallási hozzáállást a muzulmán világban. A 2006-ban végzett első évfolyam felavatott 210 vallási aktivistája között ötvenöt nő volt.

Talán Európában is elsősorban az oktatás segítségével lehetne az iszlám radikális élet elvenni és értékeit nem csorbítva integrálhatóvá tenni most még problémaként láttatott tömegeket.

A következő részben az iszlámnak azzal az arcáról kívánok írni, amely sokak számára taszítóvá teheti ezt a kultúrát és hivatkozási alapot teremt a kritizálására.

⁵ Joel C. Rosenberg: Inside the revolution: How the Followers of Jihad, Jefferson and Jesus Are Battling to Dominate the Middle East and Transform the World, Tyndale House Publishers, 2009, 379. o.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2015. VIII. évfolyam 3. szám

TÖRTÉNELMI PÉLDÁK ÉS JELENKORI AKTUALITÁSOK

A Kárpát medencében Buda 1541-es elfoglalásától kezdve mintegy másfél évszázadig beszélünk a török hódoltságról. Az oszmánok az 1520-as évektől kezdve vehemensen támadták a dél-magyarországi várrendszert, majd áttörték. Ezt követte az ország belsejének megtámadása, amely a mohácsi vereséghez és azt követően az egységes Magyar Királyság felbomlásához vezetett. Vajon tisztán területhódítási és fosztogatási okai voltak ennek a hadjáratnak, vagy esetleg az iszlám terjesztése is? Mi motiválhatta a muzulmán tömegeket erre a véres hadjáratra? Mennyire volt erős mozgatóereje a vallásnak?

„Mivel az isteni kinyilatkoztatásban és szent parancsban világosan meg van írva, hogy a bálványimádó hitetlenek ellen harcolni kell: dicső őseimnek kegyes szokásuk volt megszerezni a jutalmat a hitetlenek ellen indított hadjáratokban.”

„... az isteni végtelen kegyelembe és a próféták fejedelmének, Mohammed musztafának csodatévő hatalmába vettem bizalmamat, amikor meghíletve e vers értelmétől: [Allah szereti azokat, akik küzdenek az ő műsvényén, mintha szilárd épület volnának], és engedelmeskedve e parancsnak: [Küzdjete a hitért vagyontokkal és életetekkel, mert semmi sem előnyösebb ennél reátok nézve.], azon célból, hogy mind a két világon megjutalmazott és jó hírnevű legyenek: elhatároztam magamat a szent háborúra, s győzelmes fejedelmi hadjáratom kantárszárát a feslett életű hitetlen nemzetek közül éppen a magyarok felé irányoztam – akik a két világ urának prófétái küldetését tagadják, s e tévelygésükben nem ismerik az üdvösségre vezető utat-, minthogy ezeknek országa határos az iszlám területével.”⁶*

Nehéz arányszámmal meghatározni a tömegek indítékait, de minden bizonnyal nagyon jelentős vallási erők mozgatták ezeket a hadjáratokat. A több száz évvel ezelőtti mozgatóerő ma is működik, hiszen több iszlám radikális szellemi vezető és szónok apokaliptikus lépéseken keresztül képzelel el egy XXI. századi iszlám szuperhatalom – kalifátus – megalapítását.

Juszuf al-Karadavi sejk, az egyik első számú muzulmán szellemi tekintély, 1999-ben és 2000-ben az al-Dzsazíra televízió adásában úgy nyilatkozott, hogy Mohamednek a hadíszokban⁷ Konstantinápoly és Róma bevételéről fennmaradt próféciái az jelzik, hogy az iszlám visszatér Európába: a megszerzett Konstantinápoly után Róma elfoglalása következik. A legtöbbször óvatosan fogalmazó al-Karadavi általában a kontinensnek az iszlám

⁶ B. Szabó János: Nemzet és Emlékezet, Mohács, Osiris, Budapest, 2006, 202.o. Szulejmán szultán két győzelmi jelentése.

*Az itt kiemelt szent háború kifejezés kifejezetten a napjainkban leginkább használt dzsihadot, vallásháborút jelenti. (a szerző megjegyzése)

⁷ A Hadisz(الاحاديث) nemzetközi átírás: al-ħadīth, angol nyelven: Ĥadīth) Mohamed próféta életéről, személyéről és tanításairól, illetve más korabeli muzulmánok tetteiről és szavairól összegyűjtött elbeszélések gyűjteménye. Az iszlám legtöbb irányzatában az isteni kinyilatkoztatás hiteles forrásának tartják, a Koránt követően, másodikként (de például a korániták csak az utóbbit). A hadíszokat a Mohamed halálát követő két évszázadban gyűjtötték össze és szájhagyomány útján terjedtek mielőtt lejegyezték és kodifikálták azokat. <http://hu.wikipedia.org/wiki/Had%C3%ADsz>, 2014.06.02.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2015. VIII. évfolyam 3. szám

tanok és ideológia általi megszállásáról beszél, mégis egy helyen leírja, hogy „az iszlám hódítóként és győztesként tér majd vissza Európába, miután kétszer kiutasították onnan, egyszer délről, Andalúziából [Spanyolországból], másodszer pedig keletről, amikor többször is Athén kapuin dörömbölt.”⁸

Az ilyen és ehhez hasonló kijelentések nyilvánvalóvá teszik, hogy a nyugati nagyvárosokban tömegeknek prédikáló muzulmán vallási vezetők milyen világtörténelmi léptékű stratégiai víziót fogalmazznak meg Európa és általában a világ jövőjével kapcsolatban.

A napjainkban zajló szír konfliktus jó példa arra, hogy nem csak a fokozatos bevándorlás, hanem az egyszerre nagy tömegekben érkező menekültek áradata is megváltoztathatja a demográfiai mutatókat, egyben megoldandó feladatot téve a kormányok különböző hivatalai elé. Önmagában a szír helyzet nem ad okot ezen a területen aggodalomra, hiszen 2013 szeptemberéig mintegy harmincezer szír menekült érkezett Európába⁹. Azonban egy közel-keleti térséget sújtó nagyobb kiterjedésű fegyveres konfliktus előre nem meghatározható bonyolult helyzetet teremtené a menekültek befogadását illetően.

MI A HELYZET A SZOMSZÉDBAN?

Ausztriában, az általános iskolákban a muzulmán tanulók többen vannak, mint a katolikus diákok.

A már említett Juszuf al-Karadavi véleménye elgondolkodtató: „Ami még hátravan, az Róma elfoglalása. Ez azt jelenti, hogy az iszlám visszatér Európába harmadszor is, miután kétszer kiűzték. Meghódítjuk Európát! Meghódítjuk Amerikát! Nem kard, hanem a dawa¹⁰ (térfúvó kötelezettség) által.”¹¹

A muzulmán diákok száma a legfrissebb osztrák statisztikák alapján megelőzi a római katolikusokét a közoktatás egyes korosztályaiban. Nagy az igény az iszlám német nyelvű könyvekből történő, közpénzből finanszírozott oktatására. A hagyományosan római katolikus többségű Ausztriában élő több mint félmillió muzulmán az osztrák népesség hat százaléka teszi ki. Ez a szám a '90-es évek elején százötvenezer volt és az előrejelzések alapján 2030-ra nyolcszáz ezer lesz. Jelenleg az iszlám hívők nagy része (kb. 36%) török állampolgár, utána a muzulmán hitű osztrákok végül a bosnyákok következnek. A távolabbi iszlám országokból (Irán, Pakisztán, Egyiptom) itt élők száma alacsony. Bécsben száz, ausztriában összesen mintegy kettőszáz mohamedán imahely működik.

2013-ban közel 11 ezer 11-15 éves muzulmán tanuló kezdte el a tanévet, a vallástalan vagy más vallásúak száma 16 ezer főre tehető. A muszlim diákok száma ebben a korosztályban a legmagasabb. Az alapfokú oktatási intézményekben az első négy osztályban 23 ezer katolikus és 18 ezer muszlim kisdíák tanul, a következők a vallástalanok és a szerb

⁸ Dore Gold: *Harc Jeruzsálemért*, Új Spirit Kft., 2011., 260.o.

⁹ http://nol.hu/kulfold/20130914-europa_nem_nott_fel_a_feladathoz-1412893, 2014.06.02.

¹⁰ <http://en.wikipedia.org/wiki/Dawah>, 2014.06.01.

¹¹ http://hetek.hu/kulfold/201404/roma_elfoglalasa, 2014.06.02.

*Islamische GlaubensGemeinschaft in Österreich

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2015. VIII. évfolyam 3. szám

ortodoxok a bécsi Városi Oktatási Bizottság felmérései szerint. A protestáns tanulók száma alig haladja meg a kétezret. Az egyetemekre felvett diákok között a muszlim tanulók száma kisebb arányokat mutat.

Az államilag finanszírozott iszlám vallási oktatásért küzdő Osztrák Iszlám Hitközösség (IGGiÖ)* által elkészített új tankönyv, az Iszlám Óra az IGGiÖ szerint olyan ismereteket tartalmaz, melyekkel a tanulók életükbe könnyen beépíthetik az iszlámot. A szervezet vezetője úgy fogalmazott, hogy szeretnék, hogy „fiataljaik otthon érezzék magukat” Ausztriában.

A korábbi -Az iszlám által megengedett és tiltott dolgok- címet viselő hasonló tankönyvvel szemben több kritika is megfogalmazódott: túlságosan militáns nyelvezet és az európai értékek figyelmen kívül hagyása. A könyvet be is tiltották szerzője, al-Karadavi miatt, aki Allah nevében elkövetett zsidók elleni öngyilkos merényletekre buzdította hallgatóit. A kérdéses részeket a szerzők az új tankönyvben módosították.

Ausztria integrációs és külügyi minisztere, Sebastian Kurz szerint határozott jogi kéréteket kell létrehozni az iszlámot illetően. Az osztrák egyetemi oktatás részévé tennék az imámok képzését, ezzel támogatva az iszlámot Európában. Fontos célként emelte ki ennek kapcsán az olajban gazdag államokból (például Szaúd-Arábia) érkező támogatásokra irányuló kormányzati figyelmet.

JÖVŐKÉP

Az európai társadalmi összetétel nagymértékű változása élet más területeire, például a nyugdíjrendszerre vagy a külpolitikára is hatással lesz, módosíthatja majd Európának az Amerikai Egyesült Államokkal való kapcsolatát is. A helyzetet nehezíti, hogy a muzulmán betelepültek második generációja öntudatosabb, kevésbé integrálható, és jogokat követel magának. A közvélemény-kutatások napvilágra hozzák, hogy a kontinens eredeti lakosságát aggasztja a bevándorlás miatt kialakult helyzet, azonban a politikusok az ezzel kapcsolatos állásfoglalást igyekeznek kerülni.

Sok szakember szerint napjainkban éli Európa eddigi léteének legsúlyosabb válságát, és ha az őslakosság demográfiai problémáit, valamint a muszlim betelepültek által okozott vallási, kulturális és társadalmi feszültségeket nem sikerül megoldani, a jövő Európája nem ebben a formában fog a történelem színpadán szerepelni.

IRODALOMJEGYZÉK

1. Joel C. Rosenberg: Inside the revolution: How the Followers of Jihad, Jefferson and Jesus Are Battling to Dominate the Middle East and Transform the World, Tyndale House Publishers, 2009.
2. B. Szabó János: Nemzet és Emlékezet, Mohács, Osiris, Budapest, 2006.
3. Dore Gold: Harc Jeruzsálemért, Új Spirit Kft, 2011.

INTERNETES FORRÁSOK

1. Pew Forum, The Future of the Global Muslim Population, January 2011
2. The Economist, http://www.economist.com/node/12724966?story_id=12724966, 2014.06.02.
3. http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_cities_in_the_European_Union_by_Muslim_population, 2014.06.04.
4. <http://hu.wikipedia.org/wiki/Sar%C3%ADa>, 2014. 06. 03.
5. <http://hu.wikipedia.org/wiki/Had%C3%ADsz>, 2014.06.02.
6. http://nol.hu/kulfold/20130914-europa_nem_nott_fel_a_feladathoz-1412893, 2014.06.02.
7. <http://en.wikipedia.org/wiki/Dawah>, 2014.06.01.
8. http://hetek.hu/kulfold/201404/roma_elfoglalasa, 2014.06.02.